

<p>ULUSLARARASI DİL, EDEBİYAT VE KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI DERGİSİ</p> <p>INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE RESEARCHES</p> <p>МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ, ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКИХ И КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ</p>	<i>Cilt: 3, Sayı: 1, 2020</i>
	<i>Vol: 3, Issue: 1, 2020</i>
	<i>Sayfa – Page: 74-83</i>
	<i>E-ISSN: 2667-4262</i>
	

ALMANCA ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANADİL VE YABANCI DİLDE OKUMA SIKLIĞI VE ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)*

A RESEARCH ON THE NATIVE AND FOREIGN LANGUAGE READING HABITS OF THE PROSPECTIVE TEACHERS OF GERMAN (CASE OF ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY)

Ceyda YALÇIN**

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
<p> Geliş: 08.04.2020</p> <p> Kabul: 11.05.2020</p> <p>Anahtar Kelimeler: <i>Almanca öğretmen adayı, Anadil, Yabancı dil, Okuma alışkanlığı.</i></p> <p>Araştırma Makalesi</p>	<p>Bu çalışmanın amacı, Almanca öğretmen adaylarının hem anadil hem de yabancı dile yönelik okuma sıklıklarını ve alışkanlıklarını belirlemektir. Okumaya yönelik yaklaşımlar sürekli değişmektedir ve öğrenciler de bu değişimlerden etkilenmektedir. Mevcut çalışmalar, Türkiye’de okuma alışkanlığının genel anlamda zayıf olduğunu göstermektedir. Ancak okuma, öğrencilerin gerek mesleki yaşam alanları ve akademik başarılarında gerekse yabancı dil öğrenimleri üzerinde etkili bir faktör olduğundan, araştırma geleceğin öğretmenlerinin kitap okuma alışkanlıklarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmada ilk olarak okuma eylemi ve önemi üzerinde durulmuştur. Daha sonra araştırmanın amacı, yöntemi, bulgular, yorumlar ve sonuç kısımları ele alınmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma, 2018-2019 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan toplam 150 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmen adayı bireylerin kendi ana dillerinde ve yabancı dilde okuma alışkanlıklarının ve okuma sıklıklarının belirlenmesine yönelik ifadeleri içeren “Öğrencilerin Haftalık Okuma Alışkanlığı Anketi” adlı anketin Türkçesinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar belirlenerek bu cevapların frekans ve yüzde değerleri tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, Almanca öğretmen adaylarının okudukları türler ve okuma alışkanlıkları farklılık göstermektedir. Ancak öğrencilerin okuma sıklığı ile ilgili bulgulara bakıldığında, genel olarak öğrencilerin anadilde ve yabancı dilde az okudukları ve bu anlamda yönlendirilmeye ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.</p>

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p> Received: 04.08.2020</p> <p> Accepted: 05.11.2020</p> <p>Keywords: <i>Prospective teachers of German, Mother tongue, Foreign language, Reading habit.</i></p> <p>Research Article</p>	<p>The aim of this study is to determine the reading frequency and habits of the prospective teachers of German in both mother tongue and foreign language. Approaches to reading are constantly changing and students are affected by these changes. Current studies indicate that the reading habit in Turkey is generally weak. However, since reading is an effective factor both on students' professional life and academic achievement and foreign language learning, the research is important for determining the reading habits of future teachers. In this study, firstly the importance of reading was emphasized. Then the aim of the research, method, findings, interpretations and conclusion were discussed. As a research design the screening model was used in the research. The study was carried out in the academic year 2018-2019 with a total of 150 prospective teachers studying at the Department of German Language Teaching at Ondokuz Mayıs University Faculty of Education. In the study, the Turkish version of the Students Weekly Reading Habits Questionnaire, which includes expressions for determining the reading habits and reading frequencies of prospective teachers in mother tongue and foreign language, was used. Frequency and percentage values of these answers were calculated by determining the answers given by the students participating in the research. According to the research findings, the reading types and reading habits of prospective teachers of German vary. However, when the findings related to the reading frequency of the students were examined, it was found that the students generally read less in the mother tongue and foreign language and they needed in this regard to be directed.</p>

* Bu makale 26-28 Ekim 2019 tarihleri arasında “Ondokuz Mayıs Üniversitesi Uluslararası 100. Yıl Eğitim Sempozyumu”nda sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Dr., E-mail: ceydayalcin55@gmail.com.

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4530-2830>.

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz (APA):

Yalçın, Ceyda (2020). “Almanca Öğretmen Adaylarının Anadil ve Yabancı Dilde Okuma Sıklığı ve Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği)”. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi (UDEKAD)*, 3 (1): 74-83. DOI: <http://dx.doi.org/10.37999/udekad.716275>.

Extended Abstract

The aim of this study is to determine the reading frequency and habits of the prospective teachers of German in both mother tongue and foreign language. Approaches to reading are constantly changing and students are affected by these changes. Current studies indicate that the reading habit in Turkey is generally weak. However, since reading is an effective factor both on students' professional life and academic achievement and foreign language learning, the research is important for determining the reading habits of future teachers.

In this study, firstly the importance of reading was emphasized. Then the aim of the research, method, findings, interpretations and conclusion were discussed. As a research design the screening model was used in the research. The study was carried out in the academic year 2018-2019 with a total of 150 prospective teachers studying at the Department of German Language Teaching at Ondokuz Mayıs University Faculty of Education. In the study, the Turkish version of the Students Weekly Reading Habits Questionnaire, which includes expressions for determining the reading habits and reading frequencies of prospective teachers in mother tongue and foreign language, was used. It is a 5-point Likert type scale that consists of statements aimed at determining the frequency of reading newspapers, magazines, textbooks, novels and anything through the Internet. Frequency and percentage values of these answers were calculated by determining the answers given by the students participating in the research. To determine frequency and percentage values Statistical Program for Social Sciences (SPSS) 11.0 was used.

According to the research findings, the reading types and reading habits of prospective teachers of German vary. However, when the findings related to the reading frequency of the students were examined, it was found that the students generally read less in the mother tongue and foreign language. The results of the study show firstly that the prospective teachers of German do not have sufficient newspaper and magazine reading habits both in their mother tongue and foreign languages. Almost half of the prospective teachers of German stated that they sometimes read newspapers in their mother tongue. On the other hand, it was determined that almost half the prospective teachers of German did not read any newspapers in a foreign language. More than half of the prospective teachers of German stated also that they rarely read magazine both in their mother tongue and foreign languages.

According to another result obtained from this research; nearly half of the prospective teachers of German read novels frequently in their mother tongue. On the other hand, the result shows that the number of the students who regularly read novels in foreign languages is very low and these students rarely read novels in foreign languages. Another result of the study is that the frequency of reading textbooks of the students in both mother tongue and foreign language is higher than the rate of reading newspaper and magazine. It was determined that 1/3 of the students frequently read textbooks in their mother tongue and foreign language. According to these findings, it is understood that the prospective teachers of German have textbook reading habits both in mother tongue and foreign language. Here, the reason for the high rate of reading textbooks in both mother tongue and foreign language can be shown that students are studying in both mother tongue and foreign language.

According to another result of the study is determined that the prospective teachers of German read anything more frequently (often or very often) on the internet in terms of their frequency of reading newspapers, magazines, textbooks or novels both in their mother tongue and in a foreign language. According to the findings, almost all of the prospective teachers of German showed that they make frequent or very frequent readings on the internet in mother tongue. On the other hand, 1/3 of the students showed that they frequently read in foreign language on the internet. This result shows the prevalence of technology and internet use among the prospective teachers of German.

When the results are evaluated in general, it is understood that the prospective teachers of German do not have a high level of newspaper, magazine and book reading habits, except for the internet and without obligation. Although the number of literate increase compared to previous years in Turkey, there are significant reductions in the rate of conscious and regular reading habits. The academic achievement of students who read less books decreases and this situation is reflected in the students' behavior. Although it is necessary to gain reading habits from childhood, awareness can be raised in order to provide positive behavioral change in reading for prospective teachers studying at university. Recommendations are an effective method in reading. Academics

can recommend useful books for students in both mother tongue and foreign languages. The internet usage of the students can be turned into an advantage and it can be provided that they can make readings to support their mother tongue and foreign language development on the internet. Book promotion activities including visuality can be organized for students and awareness about reading can be created. In addition, students can be informed of the strategies and techniques related to reading.

Giriş

Okuma, öğretmen adaylarının gerek mesleki yaşam alanları ve akademik başarılarında gerekse yabancı dil öğrenimleri üzerinde etkili bir eylemdir. Okuma alışkanlığını etkileyen veya belirleyen birçok faktör vardır. Bunlar; çocukluk dönemi, aile, öğretmen, arkadaş, çevre, mevcut eğitim sistemi şeklinde çoğaltılabilir. Bireye okuma alışkanlığı kazandırmada çocukluk dönemi ve ailenin katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Bunların yanı sıra, eğitim sistemi ve bu sistem içerisinde kişinin rol model aldığı öğretmenleri veya arkadaşları, bireyin okuma alışkanlığı edinmede ve okumayı sevmeye şüphesiz önemli bir yere sahiptir.

Türkiye’de kitap okuma oranının birçok ülkeye göre düşük olduğu bilinmektedir. Okuma alışkanlıkları hakkında uluslararası alanda yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında zaman, Türkiye’nin okuma alışkanlığının gelişmişliğiyle ilgili listenin çok iyi bir yerde olduğunu söylemenin kolay olmadığı görülecektir. Türk toplumunun kitap okuma alışkanlığıyla ilgili bazı tespitler yapmak amacıyla Bağımsız Eğitimciler Sendikası tarafından 2006 yılında yaptırılan araştırmaya göre; günde 5 saat civarında televizyon izleyen Türk insanının kitap okumaya yılda ancak 6 saatini ayırdığı anlaşılmıştır (Çetin-Karaata 2010: 203). Türkiye Okuma Kültürü Yaygınlaştırma (OKUYAY) Platformu’nun 2019 verilerine göre ise daha farklı bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu verilerde Türkiye’deki 15 yaş üstü bireylerin, 2008 yılı ile 2019 yılı okuma oranları karşılaştırılmaktadır. Bu verilere göre kişilerin kitap okuma beyanlarında önemli bir değişim olduğu görülmektedir. 2008 yılında “Son 3 ayda kaç kitap okudunuz mu?” sorusunun yöneltildiği kişilerin yüzde 70’i kitap okumadığını belirtirken, 2019 yılında bu oran yüzde 36’ya düşmüştür. Başka bir ifadeyle, son 3 ayda en az bir kitap okuduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 30’dan yüzde 64’e yükselmiştir (Okuyay Platformu 2019). Yıllar arasındaki farka bakıldığında yetişkin Türk halkının okuma alışkanlığında önemli bir değişim olduğu görülmektedir.

Kitap okuma faaliyetinin keyif veren ve iyi zaman geçirilmesini sağlayan özelliğinin yanında akademik başarıya da olumlu katkılar sunduğu, bireyin kelime hazinesini zenginleştirdiği, konuşmaya akıcılık ve anlaşılabilirlik kattığı, bireyin kavrama kapasitesini attırdığı, genel kültüre büyük ölçüde destek verdiği inkâr edilemez bir durumdur (Krashen 2001; Wilson-Casey 2007). Kitap okumanın başarıya ve gelişmeye destek olan bu özelliklerinin, bir yabancı dili öğrenirken de kolaylık sağladığı bilinmektedir. Çünkü ikinci dilde okuma konusunda etkili olan faktörlerden biri anadilde sahip olunan okuma tecrübesi ve birikimidir. Yeni bir dille tanışıldığı zaman, otomatik şekilde benzer ipuçları aramaya başlayan beyin anadil deneyimlerini uygulamaya çalışır (Cameron 2005: 136’dan aktaran; Durmuşçelebi 2013: 824). Mesleklerini besleyecek ve yabancı dillerini geliştirmelerinde katkısı olacak okuma alışkanlığını Almanca öğretmen adaylarına kazandırabilmek amacıyla anadilde okuma faaliyetleriyle yabancı dilde okuma faaliyetleri arasındaki ilişkilere dikkat çekmek gerekmektedir. Anadilde okumaya çok vakit ayıran bir öğretmen adayı, bu

alışkanlığını yabancı dilde de yitirmeyerek daha fazla bilgi edinecek, sözcük dağarcığını zenginleştirerek, okuduklarını hiç sıkıntı yaşamadan anlayacak, özümseyecek ve çözümleyecektir. Başka bir ifadeyle, öğrenci eleştirel okuma yeteneği kazanacaktır (Genç 1995: 74). Bu nedenle bir okuyucunun anadildeki okuma becerisi, yabancı dildeki okuma becerisinin gelişimi için de önemli bir etkidir. Çünkü anadilde düzenli okuma alışkanlığına sahip olan ve yabancı dil eğitimi gören öğrencilerin, yabancı dilde de düzenli bir okuma kültürüne sahip olması beklenir.

Üniversite öğrencileri ve özellikle de öğretmen adayları düzenli okuma alışkanlığına sahip olması gereken bir gruptur. Üniversiteler eğitim hayatının yoğun geçtiği kurumlardır. Öğrenciler en çok bu dönemde okuma eylemi gerçekleştirirler. Bu anlamda üniversite öğrencilerinin düzenli okuma alışkanlığına sahip olması beklenir. Öğrencilere ileriki yaşamlarında örnek teşkil etmeleri adına özellikle öğretmen adaylarının daha fazla okuması beklenir. Bu doğrultuda çalışma, geleceğin öğretmenlerinin kitap okuma alışkanlıklarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Çalışmada amaç, Almanca öğretmen adaylarının hem anadil hem de yabancı dile yönelik okuma sıklıklarını ve alışkanlıklarını belirlemektir. Sözü edilen amaç çerçevesinde araştırmada aşağıda verilen sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

1. Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde gazete okuma sıklıkları nedir?
2. Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde dergi okuma sıklıkları nedir?
3. Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde roman okuma sıklıkları nedir?
4. Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde ders kitabı okuma sıklıkları nedir?
5. Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde internet üzerinden okuma sıklıkları nedir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Almanca öğretmen adaylarının gerek anadil gerekse yabancı dile yönelik okuma sıklıklarını ve alışkanlıklarını belirlemek amacıyla yürütülen bu araştırma genel tarama modeline dayanmaktadır. Geçmiş dönemde veya mevcut durumdaki biçimleriyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarından olan tarama modelleri, karşılaştırma yapmaya da imkân veren araştırma yöntemlerindedir (Karasar 2013: 77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 öğretim döneminde Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3., ve 4. sınıflarında öğrenim görmekte olan toplam 230 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, 2018-2019 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3., ve 4. sınıflarında öğrenim görmekte olan ve araştırma sürecine gönüllü olarak katılmış toplam 150 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak; öğretmen adayı bireylerin anadillerinde ve yabancı dilde okuma alışkanlık ve okuma sıklıklarının belirlenmesine yönelik ifadelerden oluşan Shen (2006: 563) tarafından hazırlanmış *Haftalık Okuma Alışkanlığı Anketi*'nin Türkçe şekliyle yararlanılmıştır. Anket daha önceden Türkçeye çevrilmiş şekli ile de karşılaştırılmıştır (Pekkanlı-Kartal 2010). Roman, dergi, gazete, ders kitabı ve internetten herhangi bir şey okuma alışkanlığını ve sıklığını tespit etmeye yönelik ifadelerden meydana gelen anket, 5'li likert tipi bir anket özelliği taşımaktadır. Ankette bulunan maddelerin her birinin uygulanma sıklığı, “asla (1), nadiren (2), bazen (3), sık sık (4) ve çok sık (5)” şeklinde derecelendirilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmada yer alan Almanca öğretmen adayları, okuma sıklıklarıyla ilgili maddeleri, uygulama yapılmadan önceki son üç aylık dönemde yaptıkları okuma eylemlerinin sıklık durumlarını dikkate alarak cevaplamışlardır. Veriler 2018-2019 öğretim yılı içerisinde araştırmacının kendisi tarafından toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmaya 2018-2019 öğretim yılı bahar yarısında, uygulamanın yapıldığı zamanda fakültede olan gönüllü öğretmen adayları katılmıştır. Uygulamaya başlamadan öğretmen adayları, araştırma konusu ile ilgili bilgilendirilmiştir. Öğretmen adaylarından cinsiyet ve yaşlarını belirtmeleri istenmiştir. Adaylar ayrıca isimlerini belirtmemişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdiği cevaplar belirlenerek bu cevapların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Frekans ve yüzde değerlerini belirlemek amacıyla, Sosyal Bilimler için İstatistik Programı (SPSS) 11.0'den yararlanılmıştır.

Bulgular

Almanca öğretmen adaylarının hem anadil hem de yabancı dile yönelik okuma sıklıklarını ve alışkanlıklarını belirleme amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada ulaşılan bulgular araştırma sorularına göre sırasıyla şu şekildedir:

Tablo 1'de “Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde gazete okuma sıklıkları nedir?”, sorusu kapsamında, araştırmanın örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının kendi anadillerinde ve yabancı dilde gazete okuma sıklıklarının dağılımına ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo 1: Haftalık gazete okuma sıklıklarının yüzde ve frekans dağılımları

	Asla % (N)	Nadiren % (N)	Bazen % (N)	Sık sık % (N)	Çok sık % (N)	Toplam % (N)
Anadil	-	33.0 (50)	40.0 (60)	16.5 (25)	10.5 (15)	100.0 (150)
Yabancı dil	40.0 (60)	24.0 (36)	20.0 (30)	10.5 (15)	5.5 (9)	100.0 (150)

Tablo 1'de Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Türkçe ve yabancı dilde gazete okuma alışkanlıklarına dair frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Bu değerlere göre, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğrencilerin neredeyse yarısı (%40) anadilde “bazen” gazete okuduğunu belirtirken, %33'ünün ise anadilde “nadiren” gazete okuduğu tespit edilmiştir. Geriye kalan az

sayıdaki öğrencinin anadilde düzenli gazete okuduğu görülmektedir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının yabancı dilde gazete okuma oranlarına bakıldığında, adayların %40'ının yabancı dilde hiç gazete okumadığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının yine önemli bir bölümünün yabancı dilde “nadiren” (%24) ve “bazen” (%20) gazete okudukları, çok az oranda öğrencinin ise “sık sık” ve “çok sık” gazete okudukları anlaşılmıştır. Bu bulgulara göre; öğretmen adaylarının az da olsa anadillerinde gazete okuma alışkanlıklarına sahip oldukları ancak yabancı dilde bu oranın çok daha düşük olduğu, az sayıda öğretmen adayının yabancı dilde gazete okuma alışkanlığının olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2’de “Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde dergi okuma sıklıkları nedir?”, sorusuna yönelik öğretmen adaylarının verdiği cevapların frekans ve yüzde dağılımlarına dair bulgular sunulmuştur.

Tablo 2: Haftalık dergi okuma sıklıklarının yüzde ve frekans dağılımları

	Asla % (N)	Nadiren % (N)	Bazen % (N)	Sık sık % (N)	Çok sık % (N)	Toplam % (N)
Anadil	5.0 (8)	50.0 (75)	35 (52)	7.2 (11)	2.8 (4)	100.0 (150)
Yabancı dil	30.0 (45)	55.0 (82)	10.0 (15)	5.0 (8)	- (-)	100.0 (150)

Tablo 2’de Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Türkçede ve yabancı dilde dergi okuma alışkanlıklarına dair frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Değerler araştırmaya katılan Almanca öğretmen adaylarının yarısının (%50) anadilde “nadiren” dergi okuduğunu; yabancı dilde de buna paralel olarak yarıdan fazlasının (%55) “nadiren” dergi okuduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının anadilde %5, yabancı dilde ise %30 oranında “hiç” dergi okumaması ise dikkat çekicidir. Bulgulardan elde edilen sonuca göre; öğretmen adaylarının hem anadil hem de yabancı dilde dergi okuma sıklıklarının çok düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3’te “Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde roman okuma sıklıkları nedir?”, sorusu çerçevesinde araştırmada yer alan öğretmen adaylarının anadillerinde ve yabancı dilde roman okuma sıklıklarının dağılımına dair bulgular sunulmuştur.

Tablo 3: Haftalık roman okuma sıklıklarının yüzde ve frekans dağılımları

	Asla % (N)	Nadiren % (N)	Bazen % (N)	Sık sık % (N)	Çok sık % (N)	Toplam % (N)
Anadil	10.0 (15)	18.0 (27)	19.0 (28)	45.0 (68)	8.0 (12)	100.0 (150)
Yabancı dil	8.7 (13)	30.0 (45)	55.0 (82)	5.0 (8)	1.3 (2)	100.0 (150)

Tablo 3 incelendiğinde Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Türkçe ve yabancı dilde roman okuma alışkanlıklarına dair yüzde ve frekans değerleri görülmektedir. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu (%45) anadilde “sık sık” roman okuduklarını belirtmişlerdir. Anadilde “bazen” (%19) ve “nadiren” (%18) roman okuyanların oranı da az değildir ve birbirine paralel

gözükmektedir. Diğer yandan öğretmen adaylarının yabancı dilde roman okuma sıklıklarına bakıldığında, yarıdan fazla adayın (%55) “bazen” roman okuduğu, adayların %30’unun ise yabancı dilde “nadiren” roman okudukları tespit edilmiştir. Yabancı dilde “sık sık” roman okuyan öğrenci sayısının (%8) ise oldukça az olduğu görülmektedir. Ayrıca anadilde “hiç” roman okumayan öğrenci oranı %10 iken, bu oranın yabancı dilde % 8,2 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğretmen adaylarının anadilde roman okuma sıklıklarının daha yüksek olduğu, yabancı dilde ise bu oranın çok daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

“Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde ders kitabı okuma sıklıkları nedir?” sorusuna yönelik öğretmen adaylarının verdiği cevapların frekans ve yüzde dağılımına ilişkin bulgular tablo 4’te gösterilmiştir:

Tablo 4: Haftalık ders kitabı okuma sıklıklarının frekans ve yüzde dağılımları

	Asla % (N)	Nadiren % (N)	Bazen % (N)	Sık sık % (N)	Çok sık % (N)	Toplam % (N)
Anadil	-	10.0 (15)	25.0 (38)	35.0 (52)	30.0 (45)	100.0 (150)
Yabancı dil	6.5 (10)	15.4 (23)	30.0 (45)	37.0 (55)	11.1 (9)	100.0 (150)

Tablo 4’te Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının kendi anadilleri olan Türkçe ve yabancı dilde ders kitabı okuma alışkanlığına dair yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Bu değerlere göre, anadilde öğretmen adaylarının %35’i “sık sık”, %30’u ise “çok sık” ders kitabı okuduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun (%37) da yabancı dilde “sık sık” ders kitabı okuduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %30’u yabancı dilde “bazen”, %15.4’ü ise “nadiren” ders kitabı okuduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara göre öğretmen adaylarının hem anadilde hem de yabancı dilde ders kitabı okuma alışkanlığı olduğu söylenebilir.

Tablo 5’te “Öğretmen adaylarının anadilde ve yabancı dilde internet üzerinden okuma sıklıkları nedir?”, sorusu çerçevesinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının anadillerinde ve yabancı dilde internet ortamında herhangi bir şey okuma sıklıklarının dağılımına dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5: Haftalık internet üzerinden okuma sıklıklarının yüzde ve frekans dağılımları

	Asla % (N)	Nadiren % (N)	Bazen % (N)	Sık sık % (N)	Çok sık % (N)	Toplam % (N)
Anadil	-	-	10.0 (15)	60.0 (90)	30.0 (45)	100.0 (150)
Yabancı dil	15.0 (22)	25.0 (38)	30.0 (45)	20.0 (30)	10.0 (15)	100.0 (150)

Tablo 5 incelendiğinde, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan öğretmen adayı bireylerin Türkçe ve yabancı dilde internet üzerinden herhangi bir şey okuma alışkanlıklarına dair yüzde ve frekans değerleri görülmektedir. Bu değerlere göre öğretmen adayları, %60 oranında “sık sık”, %30 oranında ise “çok sık” şekilde anadilde internet üzerinden okumalar yaptığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarının yabancı dilde internet

üzerinden okuma oranlarına bakıldığında, adayların %30'unun "bazen", %20'sinin "sık sık" internet üzerinden yabancı dilde okuma alışkanlığı olduğu görülmektedir. Diğer yandan, öğretmen adaylarının %15'inin yabancı dilde internet üzerinden hiçbir şey okumadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının anadilde internet üzerinden çok düzenli biçimde okuma alışkanlığına sahip olduğu, yabancı dilde de anadil kadar olmasa da okuma alışkanlıklarının olduğu belirlenmiştir. Bu tablodaki diğer verilerle karşılaştırıldığında, Almanca öğretmen adaylarının internet üzerinden herhangi bir şeyi okuma alışkanlıklarının; kitap, dergi veya gazete okuma alışkanlıklarına oranla çok daha fazla olduğu görülmektedir.

Sonuç

Almanca öğretmen adaylarının hem anadil hem de yabancı dile yönelik okuma sıklıklarının ve alışkanlıklarını belirlemeye yönelik yürütülen tarama modelindeki bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Araştırma sonuçları ilk olarak, Alman Dili Eğitimi öğrencilerinin gerek anadilde gerekse yabancı dilde yeterli düzeyde gazete ve dergi okuma alışkanlıklarının olmadığını göstermektedir. Öğrencilerin roman okuma alışkanlıklarına bakıldığında, araştırma grubundaki öğretmen adaylarının yarıya yakın bir bölümü anadilde sık sık roman okuduğunu belirtmiştir. Ancak yabancı dilde roman okuma için aynı durum geçerli değildir. Çünkü yabancı dilde düzenli olarak roman okuyan öğrenci sayısının çok az olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler yabancı dilde nadiren veya bazen roman okuyabildiklerini belirtmişlerdir. Diğer yandan öğrencilerin hem anadil hem yabancı dilde ders kitabı okuma sıklıkları gazete ve dergi okuma oranlarına göre daha yüksektir. Burada hem anadil hem de yabancı dilde ders kitabı okuma oranının yüksek olmasının sebebinin öğrencilerin yabancı dil alanında öğrenim görmelerinden dolayı, başka bir ifadeyle bir zorunluluktan doğduğu söylenebilir. Buna karşılık öğrencilerin internet üzerinden anadilde herhangi bir şey okuma sıklıklarının çok yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları, gerek kendi anadillerinde gerekse yabancı dilde, roman, dergi, gazete ya da ders kitabı okuma alışkanlıkları ve sıklıkları açısından internet ortamında herhangi bir metni çok daha sıklıkla (çok sık ya da sık sık) okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, internet ve teknoloji kullanmanın öğretmen adayları arasında çok yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının internet haricinde ve ders zorunluluğu olmadan yüksek düzeyde bir dergi, gazete ve kitap okuma alışkanlıklarının olmadığı anlaşılmaktadır. Anadilde okuma oranı genel anlamda yabancı dilde okuma oranına göre daha yüksek olsa da bu oran yeterli değildir. Yakın gelecekte insan yetiştirmede ve ayrıca yabancı dil öğretiminde rol alacak olan öğretmen adaylarının hem anadilde hem de yabancı dilde düzenli okuma alışkanlığına sahip olmaları elzemdir. Çünkü gerek gündemi takip ederek, gerek mesleki anlamda kendini geliştirerek öğrencilere örnek olmak ve yol göstermek adına okumak önemli bir eylemdir.

Ülkemizde geçmiş yıllara göre okur-yazar sayısı artmasına rağmen, bilinçli ve düzenli kitap okuma alışkanlığı oranında önemli azalmalar olduğu görülmektedir. Az kitap okuyan öğrencilerin hem akademik anlamda başarıları düşmektedir hem de bu durum öğrencilerin davranış biçimlerine de yansımaktadır. Öğrenciler okumanın iyi bir eylem olduğunu bilmekte ancak nasıl iyi okur veya düzenli okur olunabileceğini bilmemektedirler. Bu anlamda

üniversite öğrencilerini hem anadil hem de yabancı dilde okumaya teşvik edici işler yapılabilir. Her ne kadar okuma alışkanlığının çocukluk döneminden itibaren kazandırılması gerekse de, üniversitede öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarında okumaya dair olumlu yönde davranış değişikliğini sağlamak için farkındalık oluşturulabilir. Öğrenciler yönlendirilerek onlara okumaları gereken kitaplara dair önerilerde bulunulabilir. Tavsiyeler okumada etkili bir yöntemdir. Akademisyenler hem anadil hem yabancı dilde öğrenciler için yararlı kitapları tavsiye edebilirler. Bu neyi niçin okuyacağını bilmeyen öğrenciler için yol gösterici olacaktır. Öğrenciler için görsellik de içeren kitap tanıtım etkinlikleri düzenlenebilir ve bir farkındalık oluşturulabilir. Ayrıca sınıf ortamında da kitap okumaya zaman ayrılabilir. Ders sonunda kitaplara yönelik kısa kısa tartışmalar yapılabilir. Çoğu öğrencinin haberdar olmadığı okuma teknik ve stratejileri vardır. Öğrenciler okuma ile ilgili bu strateji ve tekniklerden haberdar edilebilir.

Etik Beyan

“Almanca Öğretmen Adaylarının Anadil ve Yabancı Dilde Okuma Sıklığı ve Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği)” adlı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. ULAKBİM TR Dizin ölçütlerine göre, toplanan veriler 2018-2019 dönemine ait olduğu için etik kurul onayına gerek duyulmamıştır.

Kaynakça

- Çetin, Yakup-Karaata, Cemal (2010). “Türk Öğrencilerin Okumama Sorununa Çözüm Önerileri”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (1): 202-215. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/cusosbil/issue/4383/60167>.
- Durmuşçelebi, Mustafa (2013). “Anadilde Okuma Becerilerinin İkinci Dilde Okumaya Etkilerinin İncelenmesi”. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (4): 817-835. doi: 10.9761/JASSS832.
- Genç, Ayten (1995). “Yabancı Dilde Okuma Alışkanlığı”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11: 71-74. Erişim adresi: <http://dergipark.org.tr/pub/hunefd/issue/7826/102892>.
- Karasar, Niyazi (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Krashen, Stephen (2001). “More Smoke and Mirrors: A Critique of the National Reading Panel Report on Fluency”. *Phi Delta Kappan*, 83 (2): 119-123.
- Okuyay Platformu (2019). *Türkiye Okuma Kültürü Araştırması 2019*. İstanbul: Türkiye Yayıncılar Birliği. Erişim adresi: <http://okuyayplatformu.com/wpcontent/uploads/2020/02/okuma-kulturu-arastirmasi.pdf>.
- Pekkanlı, İlknur-Kartal, Erdoğan (2010). “Yabancı Dil Öğretmen Adaylarının Anadil ve Yabancı Dilde Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma (Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 2 (3): 91-105. Erişim adresi: http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/view/175/pekkanlı_kartal.

- Shen, Li-bi (2006). "Computer Technology and College Students' Reading Habits". *Chia-Nan Annual Bulletin*, 32: 59-572. Erişim adresi: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.526.1818&rep=rep1&type=pdf>.
- Wilson, Janell D-Casey Linda H (2007). "Understanding the Recreational Reading Patterns of Secondary Students". *Reading Improvement*, 44 (1): 40-48. Erişim adresi: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/24954485/understanding-recreational-reading-patterns-secondary-students>.